

T.C.
TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VE EŞİTLİK KURUMU
1.DAİRE KARARI

Başvuru Numarası : 2022/334
Toplantı Tarihi/Sayısı : 14.2.2024/38
Karar Numarası : 2024/146
Başvuran : H. Y.
Başvuran Vekili : -
Adres : -
Muhatap Kurum/Kişi : Keskin T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumumuz Kurumu Müdürlüğü
Muhatap Adres : -

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, başvuranın bulunduğu kurumda; sağlık hakkının engellendiği iddiasına ilişkindir.

II. İNCELEME SÜRECİ

2. Başvuran, başvuru dilekçesinde özetle;

a. Çeşitli şikayetler sebebiyle 2020 yılı başlarında hastaneye sevk edildiğini, çeşitli tetkik ve muayenelerden geçtiğini fakat pandemi sebebiyle bahse konu tetkikler tamamlanamadığından hastalığına dair kesin bir teşhis konulmadığını,

b. Temin edilen ilaçların yetersiz kalması ve kalabalık koşutta yeterince hava alamadığı gerekçeleri ile sağlık sorununun ilerlediği, bu nedenle koğuş yerine tekli koğuşta kalmayı talep ettiği, talebinin İdare ve Gözlem Kurulu tarafından pandemi tedbirleri gerekçe gösterilerek reddedildiği, pandemi tedbirleri esnetilse de İnfaz Kurumu İdaresinin sağlık sorununa bir çözüm getirmediği, bir üst mercii olan Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğüne şikayette bulunduğunu fakat herhangi bir cevap verilmediği, sağlık sorunları ve tedavi sebebiyle nakil talep ettiği, Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü tarafından talebinin haksız ve makul olmayan gerekçelerle reddedildiği hususları ifade edilmiştir.

3. Muhatap Kurumdan alınan yazılı görüşte özetle;

a. Başvuranın sağlık sorunları nedeniyle tekli odada kalmayı talep ettiği, başvuranın Kuruma geldiği tarih itibariyle konumuna uygun oda yerleştirilmesinin yapıldığı, halen sigara içilmeyen bir odada kalmaya devam ettiği, talebine ilişkin olarak; dilekçesinin ekinde sunduğu Göğüs Hastalıkları doktoru tarafından sevk evrakında "*Sağlık koşulları açısından havalandırılmasının sağlandığı bir odada kalması önerilir.*" yazıldığı anlaşıldığı, bu doğrultuda, mahpusun talebinin doktor önerisi ile uyumlu olmadığı görüldüğü,

b. Çoklu odaların bağlantılı büyük bahçesinin bulunduğu, mahpusların bu bahçelerde sabahtan akşama kadar havalandırma ve gezinme olanağının bulunduğu, tekli odaların bahçesi bulunmadığı gibi yaşam alanlarının da çoklu odalara göre daha kısıtlı olduğu, ayrıca kurumda bulunan tekli odalarda asayiş, güvenlik, psikiyatrik sebepler ile bulunanlar ile bulaşıcı hastalık sahipleri, ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası kesinleşen hükümlüler ve hücreye koyma disiplin cezası alan hükümlü ve tutukluların barındırılmakta olduğu,

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

c. Başvuran dilekçesinde her ne kadar sağlık sorunları ile Kurum idaresinin kayıtsız kaldığını iddia etmiş ise de yaşadığı sağlık sorunları ile ilgili düzenli olarak hastaneye sevkinin sağlandığı ve kurum hekimi tarafından tüm tedavi ve takip işlemlerinin gerçekleştirildiği, ilgili evrakın ekte sunulduğu hususları aktarılmıştır.

4. Muhatap Kurumun yazılı görüşü, başvurana yazılı görüşünü sunması için iletilmiş başvuran İdarenin Kurumumuza sunduğu sağlık evrakında eksiklik ve yanlışlıkların olduğunu bu konuda şikayetinin devam ettiğini ancak tekli koğuşa geçmesi talebinin muhatap İdarece yerine getirildiğini iletmiştir.

III. İLGİLİ MEVZUAT

5. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın "Kişinin dokunulmazlığı, maddî ve manevî varlığı" başlıklı 17'nci maddesinde; "*Kimseye işkence ve eziyet yapılamaz; kimse insan haysiyetiyle bağdaşmayan bir cezaya veya muameleye tâbi tutulamaz...*" hükmü yer almaktadır.

6. 20/4/2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu (TİHEK) Kanunu'nun 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (i) bendinde; "*Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek*" Kurumun görev alanları arasında düzenlenmiştir. Kanun'un 17'nci maddesinin birinci ve sekizinci fıkralarında; "*özürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin Kuruma bizzat başvuru yapabileceği*" hükme bağlanmıştır.

7. 24/11/2017 tarihli ve 30250 sayılı Resmî Gazete 'de yayımlanarak yürürlüğe giren Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in 43'üncü maddesine göre; özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvuruları Yönetmelik'te yer alan düzenlemeler doğrultusunda incelenmektedir.

8. Mezkur Yönetmelik'in "Ön incelemenin yapılması" başlıklı 48'inci maddesi: "*(1) Kuruma yapılan başvurular, inceleme ve araştırmaya geçilmeden önce ön incelemeye tabi tutulur ve sonucunda; a) Kurumun görev alanına girip girmediği,....., d) Kuruma başvurmadan önce Kanuna aykırı olduğu iddia edilen uygulamanın düzeltilmesinin ilgili taraftan talep edilip edilmediği, e) Belli bir konuyu içerip içermediği, f) Başvuruda bulunması gereken bilgilerin yer alıp almadığı yönlerinden incelenir.*" hükmünü haizdir.

9. Mezkur Yönetmelik'in 65'inci maddesinde; "*Kurum, yapılan başvuru veya resen inceleme kapsamında yaptığı inceleme ve araştırma sonucunda incelenemezlik kararı, gerekçeli kabul edilmezlik kararı, gönderme kararı, ihlal kararı, idari yaptırım kararı, uzlaşma kararı, ret kararı ve karar verilmesine yer olmadığına dair karar verir.*" hükmü bulunmaktadır.

10. Mezkûr Yönetmelik'in "Gerekçeli kabul edilmezlik kararı" başlıklı 67'nci maddesi: "*(1) Ön inceleme aşamasında, başvurunun açıkça dayanaksız olup olmadığı, başvurunun hakkın kötüye kullanımını teşkil edip etmediği, ayrımcılık yasağı ihlalinden kaynaklanan bir zararın bulunup bulunmadığının tespiti açısından incelenebilirliğin esasla birlikte incelenmesi kararlaştırılan başvurulara ilişkin esas inceleme ve araştırma aşamasında söz konusu koşulları taşımayan başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir. (2) Ön inceleme aşamasında incelenebilir bulunan ya da incelenebilirliği esasla birlikte incelenmesi ve araştırılması kararlaştırılan başvuruların 48'inci maddede belirtilen gerekli koşulları taşımadığının anlaşılması halinde de bu başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir.*" hükmünü içermektedir.

11. Yönetmelik'in 73'üncü maddesine göre; "*Kurum; a) Başvurucunun başvurusundan vazgeçmesi, b) Başvurucu gerçek kişi ise ölümü veya tüzel kişi ise tüzel kişiliğinin sona ermesi, c) İnceleme ve*

araştırma devam ederken başvuru konusu hakkında dava açılması, üzerine inceleme ve araştırmasını sonlandırması hâlinde karar verilmesine yer olmadığına dair karar verir."

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

12. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun amacı; insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmektir.

13. 6701 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinde; insan hakları ihlallerini resen incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek Kurumun görevleri arasında sayılmıştır.

14. Başvuranın iddiası; bulunduğu ceza infaz kurumunda kaldığı koşuğa yeterince hava alamaması neticesinde sağlığının bozulduğunu, kendisine tam bir teşhis konulamamakla birlikte hastalığının ilerlediğini, ilaçların fayda etmediği, İdarenin tekli koşuğa geçmesi yönündeki talepleri reddettiği yönündedir.

15. Cezaevlerinde kötü muamele olarak kabul edilecek hususlar farklı şekillerde tezahür edebilir. Bunların birçoğu cezaevi idaresi ve görevlilerinin kasıtlı davranışlarından kaynaklanabileceği gibi yönetsel hatalar veya yetersiz kaynaklar sebebiyle de ortaya çıkabileceğinden, mahpuslar için bir cezaevindeki yaşam, mahpuslara sunulan aktivitelerin genişliğinden, mahpuslar ve ceza infaz görevlileri arasındaki ilişkilerin genel durumuna kadar geniş bir alanda değerlendirilmelidir (Avrupa İşkence ve İnsanlık dışı veya Onur Kırıcı Ceza veya Muamelenin Önlenmesi Komitesi (CPT), 2.Genel Rapor [Inf (92) 3], para. 44). CPT'ye göre mahpusların gözetim altında buldukları süre boyunca, tutukluluk sürelerinden bağımsız olarak her zaman bir doktora erişimlerinin bulunması gerekli olup sağlık hizmetleri, doktora danışma talepleri gereksiz gecikme olmadan karşılanacak şekilde düzenlenmelidir (3. Genel Rapor [CPT/Inf (93) 12], para. 34).

16. Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetim, Dış Koruma, Hükümlü ve Tutukluların Sevk ve Nakilleri ile Sağlık Hizmetlerinin Yürütülmesi Hakkında Protokol'ün "Hükümlü veya tutukluların muayene ve tedavilerinin yapılacağı hastaneler" başlıklı 34'üncü maddesinde yer alan düzenleme şu şekildedir: "*(1) Hastaneye sevki zorunlu görülen hükümlü veya tutukluların muayene ve tedavileri, bulunduğu yer ya da en yakın Devlet veya üniversite hastanesinin hükümlü koşuğlarında yapılır. 2) Bu hastanelere gönderilen hükümlü ve tutukluların başka yerlerdeki hastanelere sevki sağlık kurulu raporuyla; acil ve hayati tehlikesi bulunması hâlinde ise varsa biri hastalığın uzmanı olmak üzere iki uzman hekim tarafından verilen ve başhekim tarafından onaylanan ve hastalığın sebebi, tedavinin hangi sebeple bulunduğu hastanede gerçekleşmediği, hastaya nerede ve ne tür tedavinin uygulanması gerektiğini açıkça belirten bir raporla olur. Bu durumda da en yakın ve hükümlü koşuğu bulunan Devlet veya üniversite hastaneleri tercih edilir. 3) Hükümlü ve tutuklular acil haller dışında özel sağlık kuruluşlarına sevk edilmez. 4) Kampüslerde kurulan semt polikliniklerinde, kampüste bulunan ceza infaz kurumu hasta hükümlü ve tutuklularının yanında, başka ceza infaz kurumlarından gelen hasta hükümlü ve tutukluların da muayene ve tedavisi yapılabilir."*

17. Başvuran bulunduğu kurumda, hastalandığını ve mevcut şartlar neticesinde hastalığının ağırlaştığını ifade etmiştir. Başvuranın iddiaları ile birlikte muhatap kurumun yazılı görüşünün ekinde yer alan sağlık dosyası evrakı incelenmiştir. Başvuranın sağlık dosyasında sevklerinin Kırıkkale Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesine,

Kırıkkale Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesine, Yüksek İhtisas Hastanesi Psikiyatri Hastalıkları Polikliniğine sevklerinin gerçekleştirildiği görülmüş; başvuranın çeşitli tarihlerde kurum hekimine muayene olup kendisine çeşitli ilaçlar reçete edildiği saptanmıştır. Bu çerçevede başvuranın bu yöndeki iddiasının açıkça dayanaktan yoksun olduğu dolayısıyla sağlık hakkının engellendiği yönündeki iddiasının kabul edilmez bulunması gerektiği kanaatine varılmıştır.

18. Başvuranın sağlığına iyi geleceği talebi ile tek kişilik odaya geçmesine yönelik olarak Kurumumuza sunduğu cevap yazısında Kurum tarafından talebinin karşılandığını iletmiştir. Bu kapsamda başvuranın bu yönden şikayetinin kalmadığı anlaşıldığından başvuranın tek kişilik odaya geçme talebiyle ilgili karar verilmesine yer olmadığı kararı verilmesi gerektiği kanaatine ulaşılmıştır.

V. KARAR

A. Başvurunun KABUL EDİLMEZ OLDUĞUNA,

B. Kararın taraflara tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,

C. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine,

14/2/2024 tarihinde, OY BİRLİĞİYLE, karar verildi.

e-imzalıdır

Av. Aışan TİRYAKİ
Daire Başkanı

e-imzalıdır

İsmail AYAZ
Üye

e-imzalıdır

Mehmet Emin GENÇ
Üye

e-imzalıdır

Saffet BALIN
Üye

e-imzalıdır

Av. Zennure BER
Üye